

Õiguskantsleri Kantselei
info@oiguskantsler.ee

18.06.2026

Teabenõue kohalike omavalitsuste menetluspraktika ning nende üle teostatavate järelevalvemehhanismide kohta energeetikaprojektide menetlemisel

Lugupeetud õiguskantsler

Pöördume Teie poole seoses probleemiga, mis on viimastel aastatel muutunud üha aktuaalsemaks taastuvenergia- ja teiste energeetikaprojektide arendamisel kohalikes omavalitsustes.

Praktikas esineb juhtumeid, kus kohaliku omavalitsuse üksused viivitavad põhjendamatult planeeringute, projekteerimistingimuste, ehituslubade või kasutuslubade menetlemisega. Mitmel juhul on menetluste kestus oluliselt ületanud mõistlikku aega vaatamata sellele, et arendaja on esitanud kõik nõutavad dokumendid ning täitnud kõik õigusaktidest tulenevad kohustused.

Lisaks tavapärastele menetlusviivitustele on arendajate hinnangul esinenud olukordi, kus menetlusi viiakse läbi viisil, mida võib käsitleda arendajate suhtes menetlusliku ebavõrdsuse, hea halduse põhimõtte rikkumise või halduskiusuna. Sellistes olukordades kasutatakse menetluslikke võimalusi pahatahtlikul viisil, mille eesmärk või tagajärg on arendusprojekti põhjendamatult takistamine, venimine, kohaliku kasu mudeli raames ebarealistlike soovide esitamine arendajale koos surve avaldamine ning finantskohustuste lisandumisega või investorile majanduslikel põhjustel täiendava surve avaldamine.

Kuivõrd kohalike omavalitsuste tegevus mõjutab otseselt Eesti energiajulgeolekut, taastuvenergia eesmärkide saavutamist, investeerimiskindlust ning oluliste era- ja avaliku sektori investeeringute realiseerumist, soovime saada Teie hinnangut järgmistele küsimustele:

1. Milline riigiasutus või järelevalveorgan teostab Eestis sisulist ja tõhusat järelevalvet kohalike omavalitsuste tegevuse üle olukordades, kus esineb põhjendatud kahtlus menetlusliku ebavõrdsuse, hea halduse põhimõtte rikkumise või põhjendamatult viivituse suhtes?
2. Kas õiguskantsleri hinnangul on kehtivas õiguses olemas piisavad ja tõhusad õiguskaitsevahendid olukorras kus kohaliku omavalitsuse tegevus või tegevusetus põhjustab olulisi viivitusi investeerimis- või arendusprojektide elluviimisel ning sellest tulenevalt puudujääke ka riiklike eesmärkide täitmisel?
3. Kas õiguskantsleri hinnangul võib üksnes kohtumenetlust pidada piisavaks õiguskaitsevahendiks olukorras, kus kohtuvaidlus kestab aastaid ning selle tulemusena võivad arendaja investeeringud, projekti majanduslik tasuvus või projekti realiseerimise võimalused pöördumatult kahjustuda?

4. Kas õiguskantsleri praktikas on käsitletud juhtumeid, kus kohaliku omavalitsuse tegevus on kvalifitseerunud hea halduse tava rikkumiseks seoses põhjendamatu menetlusviivituse, menetlusliku ebavõrdsuse või ebavõrdse kohtlemisega? Kui jah, siis milliseid järeldusi on nendest juhtumitest võimalik teha?
5. Kas õiguskantsler peab vajalikuks täiendavate järelevalve- või õiguskaitsemehhanismide loomist olukordades, kus kohaliku omavalitsuse tegevus või tegevusetus võib takistada riiklikult oluliste energia-, taristu- või muude strateegiliste investeerimisprojektide elluviimist?
6. Kas õiguskantsleri hinnangul on kooskõlas põhiseadusest tulenevate hea halduse, õiguskindluse, õiguspärase ootuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega olukord, kus arendajale kaasnevad rahalised sanktsioonid, õiguste kaotus või muud negatiivsed õiguslikud tagajärjed põhjusel, et kohaliku omavalitsuse või muu pädeva haldusorgani menetlus on põhjendamatult viibinud, kuigi ettevõtja on täitnud kõik õigusaktidest tulenevad nõuded ning viivitus ei ole tingitud tema tegevusest või tegevusetusest?

Pöördumise ajendiks on muu hulgas ka erinevad käimaolevad seadusandlikud arutelud nii ministeeriumi kui ka Riigikoguga, mille eesmärk on tagada, et arendajatele ei kaasneks negatiivseid õiguslikke ega majanduslikke tagajärgi olukordades, kus projektide tähtaegade ületamine tuleneb kohaliku omavalitsuse või muu pädeva haldusorgani põhjendamatust menetlusviivitusest, mitte arendaja tegevusest.

Leiame, et õiguskindluse, ettevõtlusvabaduse ning hea halduse põhimõtte seisukohalt on oluline saada selgus, kas olemasolevad järelevalve- ja õiguskaitsemehhanismid võimaldavad selliseid olukordi tõhusalt lahendada või vajavad need seadusandja poolt täiendamist. Enne Teiepoolse ametliku seisukoha kujundamist oleme valmis Teiega võimalusel kohtuma ning lähemalt tekkinud probleemist rääkima ning ka täpsemaid näiteid tooma.

Täname Teid ette vastuse eest ning jääme ootama Teie hinnangut eeltoodud küsimustele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ketli Lindus
KC Energy OÜ regulaatorsuhete juht